

Ekonomide Kısa Sürede Patlamadan Korkuyorum

Prof. Dr. Daron Acemoğlu bu yıl ikincisi verilen Rahmi Koç Bilim Madalyası'nın sahibi oldu. Koç Üniversitesi tarafından Türkiye'nin yetiştirdiği, evrensel bilgi birikimine katkıda bulunan, başarılı ve öncü bilim insanlarını ödüllendirmek ve bilimin gelişmesini teşvik etmek için başlatılan ödül bu yıl iktisadi, idari, sosyal, insani bilimler ve hukuk kategorisinde verildi. Prof. Acemoğlu halen Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde ekonomi profesörü. Hayli ses getiren "Ulusların Düşüşü: Güç, Refah ve Yoksulluğun Kökenleri" kitabının yazarı. Uluslararası onlarca ödülün sahibi.

Acemoğlu ile ödül töreni öncesinde Türkiye'nin ve dünyanın hali, ekonomi ve demokratikleşme üzerine küçük bir söyleşi yaptık.

- Geçen yıl Türkiye'de basına baskının şiddetlendiğini, akademik özgürlüğün kaybedildiğini, AB'den uzaklaşıldığını vurgulamış; siyasette ve ekonomide durumun acil olduğunu ve düzeltmek için çok az vakit kaldığını söylemişsiniz.

Bugün neler söylersiniz?

-İyileşmediği kesin. Totariterliğe doğru hızla gidiliyor. Medyanın durumu ortada. Medyanın görevini yapması için iki durumun varlığı gerekli. Fiili özgürlük ve korkunun olmaması. Türkiye'de ne yazık ki ikisi de vahim. Özellikle 15 Temmuz darbe girişimi sonrası giderek arttığını kaygı ile izliyorum. Ekonomide de durum iyi değil. Türkiye'de 10 yılda olan büyüme var olan sistemin bir sonucu. Kredi ile, hükümetin harcamaları ile gelen bir büyüme. Sağlıklı değil, üstelik dengesizlikleri artıran bir sistem. Oysa Türkiye genç ve dinamik nüfusu ile üretkenliği hızla artırması lazım.

Önümüzdeki aylarda ekonomik bir patlama yaşanmasından korkuyorum doğrusu.

- Türkiye Batı'dan uzaklaşıyor. Bunun olası sonuçları nedir?

Evet Batı'dan uzaklaşıyor ve bu son derece net görünüyor. Batı'dan sırt çevirmemek iki açıdan önemli. Birincisi; içinde bulunduğumuz çağın gerçekleri teknolojik olarak sürekli bir yenilenme yaratılması üzerine. Bu ise Batı kaynaklı, arge ve teknoloji buradan doğuyor.

İkincisi Türkiye'nin kurumsal gelişmesi için de Batı ile yakın olması gerekiyor. Türkiye için tek yol demokrasi. Ve demokrasinin de, Trump'a rağmen, en büyük destekçisi hâlâ Batı. Bu yüzden Doğu'ya yönelmek doğru değil.

Batı'ya sırtını dönüp Suudi Arabistan ya da Rusya ile yakınlaşmak demokrasiyi güçlendirmez.

Bugün ABD, tarihinin en büyük krizini yaşıyor Trump yönetimi ile birlikte. Son 60 senedir hiç olmadığı kadar vahim durum.

Ama medya, Washington Post, New York Times gibi gazeteler Trump'ı teşhir edecek kötü politikalarını eleştiren yazıları sürdürüyorlar. ABD'de yargı sistemi hâlâ çok bağımsız..

- Dünyada otokratik rejimler, milliyetçi, ırkçı söylemler artıyor. Çıkış için ne öneriyorsunuz?

Çok korkutucu bir dünya, geri dönmemiz lazım. Bazı şirketler çok zenginleştiler ama çoğu bu gelişmenin dışında kaldı. İnsanlar işlerinin yürümediğini, gelişmediğini gördüler, hatta büyük kayıplar yaşadılar, işsiz kaldılar. Büyük bir mutsuzluk, tatminsizlik ortaya çıktı. Ve bu tatminsizlik popülist, milliyetçi, "sistemi dışardan desteklediğini savunup aslında hiçbir çözüm getirmeyen" demagoglar için büyük bir fırsat yarattı. Birçok ülkede demokrasiden çok ciddi geri adımlar atılıyor; ekonomi tamamen değişiyor. Yeni teknolojiler, robotlar, yapay zekâ, küreselleşme tamamen değişiyor. Terörizm artıyor, kitlesel göçler yaşanıyor. Tüm bunlar dinamikleri de değiştiriyor. Her ülke bir arayış içinde.

Bunlar devletlerin daha güçlü olmasını gerektiriyor, iş piyasalarını buna göre yeniden şekillendirmesi gerekiyor. Ama aynı anda sivil toplum güçlenmez ise her şey daha da kötüye gider. Bunu unutmayalım.